

2

ΕΤΑΙΡΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΚΕΦ. 149

Αποφάσεις Ανωτάτου Δικαστηρίου με ανάλυση

ΛΟΥΗΣ ΠΑΡΛΑΣ

Έκδοση 2, 2020

2

ΕΤΑΙΡΙΚΟ
ΔΙΚΑΙΟ

ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΚΕΦ. 149

Αποφάσεις Ανωτάτου Δικαστηρίου με ανάλυση

ΛΟΥΗΣ ΠΑΡΛΑΣ

Έκδοση 2, 2020

ΕΤΑΙΡΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ 2- ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ

Κεφ. 149

Επιμέλεια Έκδοσης: Λούης Παρλάς Β.Α. (ΕCΟ)

Copyright © ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΔΙΚΟΝΟΜΟΣ

ISBN: 978-9925-558-08-7

Απαγορεύεται η αναπαραγωγή ή η
αναμετάδοση του βιβλίου ή μέρους του με
οποιοδήποτε μέσο ή σε οποιαδήποτε μορφή
χωρίς την άδεια του εκδότη

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΔΙΚΟΝΟΜΟΣ

Τ.Θ. 26527, Λευκωσία 1640

Τηλ. 96 558456

ΕΤΑΙΡΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ 2: ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΚΕΦ. 149

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1	Συμβάσεις Κεφ. 149	9
1.1	Αποφάσεις Ανωτάτου Δικαστηρίου	9
1.1.1	Υπόθεση.....	9
1.1.2	Υπόθεση.....	13
1.1.3	Υπόθεση.....	19
1.1.4	Υπόθεση.....	22
1.1.5	Υπόθεση.....	28
1.1.6	Υπόθεση.....	35
1.1.7	Υπόθεση.....	41
1.1.8	Υπόθεση.....	45
1.1.9	Υπόθεση.....	47
1.1.10	Υπόθεση.....	50
1.1.11	Υπόθεση.....	55
1.1.12	Υπόθεση.....	58
1.1.13	Υπόθεση.....	61
1.1.14	Υπόθεση.....	63
1.1.15	Υπόθεση.....	69
1.1.16	Υπόθεση.....	72
1.1.17	Υπόθεση.....	75
1.1.18	Υπόθεση.....	80
1.1.19	Υπόθεση.....	84
1.1.20	Υπόθεση.....	86
1.1.21	Υπόθεση.....	96
1.1.22	Υπόθεση.....	99
1.1.23	Υπόθεση.....	105
1.1.24	Υπόθεση.....	108
1.1.25	Υπόθεση.....	111

1.1.26	Υπόθεση.....	113
1.1.27	Υπόθεση.....	115
1.1.28	Υπόθεση.....	116
1.1.29	Υπόθεση.....	120
1.1.30	Υπόθεση.....	127
1.1.31	Υπόθεση.....	129
1.1.32	Υπόθεση.....	134
1.1.33	Υπόθεση.....	140
1.1.34	Υπόθεση.....	142
1.1.35	Υπόθεση.....	145
1.1.36	Υπόθεση.....	150
1.1.37	Υπόθεση.....	153
1.1.38	Υπόθεση.....	158
1.1.39	Υπόθεση.....	161
1.1.40	Υπόθεση.....	172
1.1.41	Υπόθεση.....	174
1.1.42	Υπόθεση.....	178
1.1.43	Υπόθεση.....	180
1.1.44	Υπόθεση.....	185
1.1.45	Υπόθεση.....	192
1.1.46	Υπόθεση.....	195
1.1.47	Υπόθεση.....	201
1.1.48	Υπόθεση.....	206
1.1.49	Υπόθεση.....	211
1.1.50	Υπόθεση.....	214
1.1.51	Υπόθεση.....	217
1.1.52	Υπόθεση.....	220
1.1.53	Υπόθεση.....	222
1.1.54	Υπόθεση.....	226
1.1.55	Υπόθεση.....	230
1.1.56	Υπόθεση.....	234
1.1.57	Υπόθεση.....	237
1.1.58	Υπόθεση.....	241
1.1.59	Υπόθεση.....	243

1.1.60	Υπόθεση.....	246
1.1.61	Υπόθεση.....	249
1.1.62	Υπόθεση.....	253
1.1.63	Υπόθεση.....	255
1.1.64	Υπόθεση.....	259
1.1.65	Υπόθεση.....	262
1.1.66	Υπόθεση.....	267
1.1.67	Υπόθεση.....	271
1.1.68	Υπόθεση.....	273
1.1.69	Υπόθεση.....	279
1.1.70	Υπόθεση.....	281
1.1.71	Υπόθεση.....	283
1.1.72	Υπόθεση.....	285
1.1.73	Υπόθεση.....	289
1.1.74	Υπόθεση.....	293
1.1.75	Υπόθεση.....	295
1.1.76	Υπόθεση.....	297
1.1.77	Υπόθεση.....	299
1.1.78	Υπόθεση.....	301
1.1.79	Υπόθεση.....	302
1.1.80	Υπόθεση.....	305
1.1.81	Υπόθεση.....	308
1.1.82	Υπόθεση.....	312
1.1.83	Υπόθεση.....	318
1.1.84	Υπόθεση.....	320
1.1.85	Υπόθεση.....	324
1.1.86	Υπόθεση.....	328
1.1.87	Υπόθεση.....	330
1.1.88	Υπόθεση.....	332
1.1.89	Υπόθεση.....	336
1.1.90	Υπόθεση.....	338
1.1.91	Υπόθεση.....	339
1.1.92	Υπόθεση.....	341
1.1.93	Υπόθεση.....	344

1.1.94	Υπόθεση.....	346
1.1.95	Υπόθεση.....	348
1.1.96	Υπόθεση.....	349
1.1.97	Υπόθεση.....	353
1.1.98	Υπόθεση.....	355
1.1.99	Υπόθεση.....	357
1.1.100	Υπόθεση.....	359
1.1.101	Υπόθεση.....	361
1.1.102	Υπόθεση.....	364
1.1.103	Υπόθεση.....	366
1.1.104	Υπόθεση.....	369
1.1.105	Υπόθεση.....	372
1.1.106	Υπόθεση.....	373
1.1.107	Υπόθεση.....	377
1.1.108	Υπόθεση.....	379
1.1.109	Υπόθεση.....	384
1.1.110	Υπόθεση.....	389
1.1.111	Υπόθεση.....	391
1.1.112	Υπόθεση.....	396
1.1.113	Υπόθεση.....	398
1.1.114	Υπόθεση.....	401
1.1.115	Υπόθεση.....	403
1.1.116	Υπόθεση.....	404
1.1.117	Υπόθεση.....	406
1.1.118	Υπόθεση.....	409
1.1.119	Υπόθεση.....	411
1.1.120	Υπόθεση.....	414
1.1.121	Υπόθεση.....	416
1.1.122	Υπόθεση.....	419
1.1.123	Υπόθεση.....	421
1.1.124	423	
1.1.125	Υπόθεση.....	423
1.1.126	Υπόθεση.....	425
1.1.127	Υπόθεση.....	427

1.1.128	Υπόθεση.....	429
1.1.129	Υπόθεση.....	431
1.1.130	Υπόθεση.....	435
1.1.131	Υπόθεση.....	439
1.1.132	Υπόθεση.....	441
1.1.133	Υπόθεση.....	443
1.1.134	Υπόθεση.....	446
1.1.135	Υπόθεση.....	449
1.1.136	Υπόθεση.....	451
1.1.137	Υπόθεση.....	453
1.1.138	Υπόθεση.....	456
1.1.139	Υπόθεση.....	457
1.1.140	Υπόθεση.....	460
1.1.141	Υπόθεση.....	463
1.1.142	Υπόθεση.....	465
1.1.143	Υπόθεση.....	467
1.1.144	Υπόθεση.....	469
1.1.145	Υπόθεση.....	471
1.1.146	Υπόθεση.....	473
1.1.147	Υπόθεση.....	477
1.1.148	Υπόθεση.....	480
1.1.149	Υπόθεση.....	483
1.1.150	Υπόθεση.....	487
1.1.151	Υπόθεση.....	489
1.1.152	Υπόθεση.....	491
1.1.153	Υπόθεση.....	495
1.1.154	Υπόθεση.....	497
1.1.155	Υπόθεση.....	500
1.1.156	Υπόθεση.....	501
1.1.157	Υπόθεση.....	503
1.1.158	Υπόθεση.....	507
1.1.159	Υπόθεση.....	512
1.1.160	Υπόθεση.....	515
1.1.161	Υπόθεση.....	517

1.1.162	Υπόθεση.....	520
1.1.163	Υπόθεση.....	522
1.1.164	Υπόθεση.....	524
1.1.165	Υπόθεση.....	526
1.1.166	Υπόθεση.....	529
1.1.167	Υπόθεση.....	532
1.1.168	Υπόθεση.....	534
1.1.169	Υπόθεση.....	537
1.1.170	Υπόθεση.....	538
1.1.171	Υπόθεση.....	542
1.1.172	Υπόθεση.....	546
1.1.173	Υπόθεση.....	548
1.1.174	Υπόθεση.....	553
1.1.175	Υπόθεση.....	557
1.1.176	Υπόθεση.....	561
1.1.177	Υπόθεση.....	564
1.1.178	Υπόθεση.....	567
1.1.179	Υπόθεση.....	570
1.1.180	Υπόθεση.....	574
1.1.181	Υπόθεση.....	578
1.1.182	Υπόθεση.....	580
1.1.183	Υπόθεση.....	586
1.1.184	Υπόθεση.....	590
1.1.185	Υπόθεση.....	594
1.1.186	Υπόθεση.....	597
1.1.187	Υπόθεση.....	601
1.1.188	Υπόθεση.....	603
1.1.189	Υπόθεση.....	605
1.1.190	Υπόθεση.....	607
1.1.191	Υπόθεση.....	610
1.1.192	Υπόθεση.....	612
1.1.193	Υπόθεση.....	613
1.1.194	Υπόθεση.....	616
1.1.195	Υπόθεση.....	618

1.1.196	Υπόθεση.....	620
1.1.197	Υπόθεση.....	624
1.1.198	Υπόθεση.....	626
1.1.199	Υπόθεση.....	629
1.1.200	Υπόθεση.....	633
1.1.201	Υπόθεση.....	636
1.1.202	Υπόθεση.....	646
1.1.203	Υπόθεση.....	648
1.1.204	Υπόθεση.....	651
1.1.205	Υπόθεση.....	655
1.1.206	Υπόθεση.....	658
1.1.207	Υπόθεση.....	661
1.1.208	Υπόθεση.....	663
1.1.209	Υπόθεση.....	664
1.1.210	Υπόθεση.....	666
1.1.211	Υπόθεση.....	668
1.1.212	Υπόθεση.....	672
1.1.213	Υπόθεση.....	674
1.1.214	Υπόθεση.....	676
1.1.215	Υπόθεση.....	678
1.1.216	Υπόθεση.....	679
1.1.217	Υπόθεση.....	683
1.1.218	Υπόθεση.....	685
1.1.219	Υπόθεση.....	685
1.1.220	Υπόθεση.....	689
1.1.221	Υπόθεση.....	693
1.1.222	Υπόθεση.....	697
1.1.223	Υπόθεση.....	699
1.1.224	Υπόθεση.....	701
1.1.225	Υπόθεση.....	705
1.1.226	Υπόθεση.....	706
1.1.227	Υπόθεση.....	707
1.1.228	Υπόθεση.....	709
1.1.229	Υπόθεση.....	710

1.1.230	Υπόθεση.....	712
1.1.231	Υπόθεση.....	714
1.1.232	Υπόθεση.....	717
1.1.233	Υπόθεση.....	718
1.1.234	Υπόθεση.....	719
1.1.235	Υπόθεση.....	721
1.1.236	Υπόθεση.....	722
1.1.237	Υπόθεση.....	725
1.1.238	Υπόθεση.....	728
1.1.239	Υπόθεση.....	730
1.1.240	Υπόθεση.....	731

1 ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΚΕΦ. 149

1.1 Αποφάσεις Ανωτάτου Δικαστηρίου

1.1.1 Υπόθεση

ΠΑΡΠΑΡΙΝΟΣ, Δ. Η Ιερά Αρχιεπισκοπή Κύπρου, ιδιοκτήτρια πέντε τεμαχίων στο χωριό Αναλυόντα, εξασφάλισε από το πρωτόδικο Δικαστήριο Τελικό Διάταγμα εναντίον των Εφεσειόντων με το οποίο "απαγορεύεται σ' αυτούς καθώς και σ' οποιοδήποτε πρόσωπο δυνατό να έλκει οποιοδήποτε δικαίωμα ή συμφέρον απ' αυτούς να εισέρχονται μ' οποιοδήποτε τρόπο στα επίδικα κτήματα ή οποιοδήποτε μέρος τους ή να επεμβαίνουν με οποιοδήποτε τρόπο σ' αυτά". Εξεδόθη επίσης εναντίον των Εφεσειόντων απόφαση για το ποσό των €200 ως ονομαστικές αποζημιώσεις. Ανταπαίτηση των Εφεσειόντων απερρίφθη από το πρωτόδικο Δικαστήριο καθότι ως έκρινε δεν υπήρξε οποιαδήποτε έγκυρη συμφωνία και κατά δεύτερο, διότι δεν απεδείχθησαν οι ισχυριζόμενες ζημιές.

Οι Εφεσεύοντες/Εναγόμενοι, με επτά (7) λόγους έφεσης προσβάλλουν την πρωτόδικη απόφαση ως εσφαλμένη. Κατά την ακρόαση της Έφεσης οι τρεις (3) πρώτοι λόγοι έφεσης απεσύρθησαν με αποτέλεσμα την απόρριψη τους. Παρέμειναν οι άλλοι τέσσερις (4). Με τον τέταρτο (4^ο) λόγο προσβάλλεται ως εσφαλμένη η πρωτόδικη απόφαση καθότι δεν εφαρμόστηκε η αρχή της "φαινόμενης εξουσιοδότησης" (ostensible authority) στη νομική ανάλυση του Πρωτόδικου Δικαστηρίου σχετικά με τη σύναψη συμβάσεως μεταξύ των μερών κατά πόσο τα μέρη συμβλήθηκαν ή όχι. Με τον πέμπτο (5^ο) ότι εσφαλμένα το πρωτόδικο Δικαστήριο δεν εφάρμοσε στα περιστατικά της υπόθεσης την Αρχή του Proprietary Estoppel, με τον έκτο (6^ο) λόγο, ότι λανθασμένα το πρωτόδικο Δικαστήριο εφάρμοσε στα περιστατικά της παρούσας υπόθεσης τις Αρχές του

αδικοιολόγητου πλουτισμού και τέλος με τον έβδομο (7^ο) ότι εσφαλμένα κρίθηκαν αναξιόπιστοι οι Εφεσεϊόντας αρ. 3 και Μ.Υ.3.

Ο ευπαίδευτος συνήγορος για τους Εφεσεϊόντες τόσο γραπτώς, στο περίγραμμα αγόρευσης των Εφεσεϊόντων, αλλά και προφορικά ενώπιον μας, υποστήριξε ότι ο Αρχιεπίσκοπος μπορεί να μην έχει πλήρη εξουσία να συμβληθεί με τρίτα πρόσωπα σε θέματα που αφορούν ακίνητη περιουσία της Αρχιεπισκοπής, αλλά έχει "φαινόμενη εξουσιοδότηση" (ostensible authority) λόγω της θέσης του ως Προέδρου της Ιεράς Συνόδου να την δεσμεύει. Σχετικό είναι το Άρθρο 197 του ΚΕΦ. 149. Παρέθεσε δε προς τούτο σχετική νομολογία. Είναι θέση του ότι αυτό έγινε στην παρούσα υπόθεση πλην όμως το πρωτόδικο Δικαστήριο απέτυχε να εξετάσει το θέμα αυτό.

Εξετάζοντας το σχετικό μέρος της απόφασης είμαστε της γνώμης ότι εκεί όπου το πρωτόδικο Δικαστήριο αναφέρεται στην απόφαση του "ότι δεν έχει ικανοποιηθεί ότι υπήρξε οποιαδήποτε έγκυρη συμφωνία μεταξύ των Εναγόντων και της Εναγομένης 2 και ως εκ τούτου η Ανταπαίτηση της δεν μπορεί να επιτύχει", αναφέρεται στην πρώτη βάση της Ανταπαίτησης, ήτοι στη διάρρηξη της συμφωνίας. Πολύ ορθά συναφώς έκρινε ότι εφόσον δεν υπήρξε συμφωνία μεταξύ των μερών δεν θα μπορούσε να επιτύχει η Ανταπαίτηση επί τη βάσει αυτή. Η αναφορά αυτή του πρωτόδικου Δικαστηρίου δεν αφορούσε την έτερη βάση της Ανταπαίτησης που ήταν ο αδικαιολόγητος πλουτισμός. Δεν μπορεί επίσης να έχει οιαδήποτε εφαρμογή το Άρθρο 65 του Περί Συμβάσεων Νόμου, ΚΕΦ. 149 στα περιστατικά της παρούσας υπόθεσης, όπως ήταν η εισήγηση του ευπαίδευτου συνηγόρου των Εφεσεϊόντων ενώπιον μας, για τον απλούστατο λόγο ότι το Άρθρο αυτό αναφέρεται σε ακυρότητα συμφωνίας, υπόβαθρο το οποίο δεν ενυπάρχει στην παρούσα υπόθεση.

Στην πρόσφατη απόφαση xxx **Ζένιος Λτδ v. Touch Properties and Investments Ltd Π.Ε. 484/12 ημερ. 10.6.2019**, λέχθηκαν τα ακόλουθα:

"Είναι νομολογιακά γνωστό ότι η νομική υπόσταση της αξίωσης για αποζημιώσεις στη βάση του αδικαιολόγητου πλουτισμού εδράζεται επί του άρθρου 70 του περί Συμβάσεων Νόμου, ΚΕΦ. 149. Το άρθρο αυτό προβλέπει για τον αδικαιολόγητο πλουτισμό και την ανταπόδοση έξω και ανεξάρτητα από οποιοδήποτε συμβατικό πλαίσιο ή όπου το συμβατικό πλαίσιο αποτυγχάνει. Το άρθρο 70 ενσωματώνει τις αρχές του δικαίου της επιείκειας γνωστές ως αδικαιολόγητος πλουτισμός και αποκατάσταση (restitution).

Προς αποκατάσταση ο πλουτισμός πρέπει, μεταξύ άλλων, να είναι αδικαιολόγητος (βλ. **Pakistan Cables Ltd v. NSB General Trading (Overseas) Co Ltd κ.ά. (2012) 1 (B) A.A.Δ. 1711.**

Στην υπόθεση **Αρχιππέα Σύμβουλοι Επενδύσεων Λτδ κ.ά. v. xxx Κακαβού, ECLI:CY:AD:2015:A683, Πολ. Εφ. 278/2010, ημερ. 15/10/2015** αναφέρθηκαν τα εξής ως προς τον αδικαιολόγητο πλουτισμό:

«Οι αρχές της αποκατάστασης και του αδικαιολόγητου πλουτισμού εξηγούνται με ενάργεια στο σύγγραμμα του **Π.Γ.Πολυβίου: «Το Δίκαιο των Συμβάσεων»** Τόμος 3, σελ. 799-810 όπου αναπτύσσεται η όλη σχετική νομολογία στο θέμα. Όπως εύστοχα συζητείται στο σχετικό κεφάλαιο, οι θεραπείες του αδικαιολόγητου πλουτισμού («unjust enrichment») και αποκατάστασης («restitution»), είναι στην ουσία εξωσυμβατικές. Ενώ, δηλαδή, μια σύμβαση ή συμφωνία βασίζεται στην αμοιβαία συναίνεση των μερών με αντιπαροχή να κινείται από το ένα μέρος προς το άλλο, η αποκατάσταση βασίζεται στον αδικαιολόγητο προσπορισμό οφέλους από πρόσωπο σε βάρος άλλου στην απουσία σύμβασης ή συμφωνίας. Σκοπός της θεραπείας δεν είναι η κάλυψη της ζημιάς στον ενάγοντα, αλλά στην αποστέρηση του οφέλους ή κέρδους από τον εναγόμενο.

Γενικά, όμως, δεν έχει ακόμη αναγνωρισθεί στο Αγγλικό δίκαιο μια γενική και ενοποιημένη κατηγορία βασισμένη στον αδικαιολόγητο

πλουτισμό, (**Orakpo v. Manson Investments Ltd (1978) AC 95**). Αυτή η μη αναγνώριση του αδικαιολόγητου πλουτισμού ως αυτόνομης αιτίας αγωγής έχει απασχολήσει και το Ανώτατο Δικαστήριο στις υποθέσεις **Miverva Finance and Investment Ltd v. Γεωργιάδη (1998) 1 A.A.Δ. 2173** και **Κίτσης v. Γενικού Εισαγγελέα (2001) 1 A.A.Δ. 1077**. Η σύγχρονη αντίληψη είναι ότι η αποκατάσταση συνιστά θεραπεία και όχι βάση αγωγής και ανήκει χωρίς άλλο στο χώρο του δικαίου της επιείκειας. Γίνεται πλέον λόγος για *restitutional claim*, η φιλοσοφία και λειτουργία του οποίου απορρέει από οιονεί συμβατική σχέση που στοχεύει στην απόδοση ποσού στον ενάγοντα του οφέλους που απεκόμισε ο εναγόμενος λόγω λανθασμένης ή έκνομης πράξης. Κατά τον **F.H. Lawson: "Remedies of English Law"** σελ. 173, η βάση της αξίωσης εδράζεται στον αδικαιολόγητο πλουτισμό ή την ύπαρξη εξυπακουόμενης υπόσχεσης. Η θεραπεία της αποκατάστασης («*restitution*»), έχει αναφερθεί και εξηγηθεί στην **Θεοχαρίδης v. Ιωάννου (2012) 1 A.A.Δ. 1311, σελ. 1328-1330.**»

Η βασική αρχή που εξάγεται από την πιο πάνω νομολογία είναι ότι μια αξίωση για αδικαιολόγητο πλουτισμό δεν θεωρείται ως αξίωση για αποζημίωση για απώλεια αλλά για απόσπαση του οφέλους που αδικαιολόγητα αποκόμισε ο εναγόμενος με έξοδα του ενάγοντα (βλ. **Benedetti v. Sawiris (2013) 3 WLR 351**)."

Κατά συνέπεια στα περιστατικά της παρούσας υπόθεσης δεν μπορούν να τύχουν εφαρμογής τα Άρθρα 65 και 77(I) του ΚΕΦ. 149, ως ήταν η εισήγηση του ευπαίδευτου συνηγόρου των Εφεσιόντων, προκειμένου να επιτύχει η Ανταπαίτηση τους, για τον απλούστατο λόγο ότι εδώ σύμφωνα με τα ευρήματα του πρωτόδικου Δικαστηρίου δεν υπήρξε συμφωνία μεταξύ των διαδίκων ή μεταξύ των Εφεσιβλήτων ή ενός εκ των Εφεσιόντων. Επίσης, με δεδομένη την αποτυχία των Εφεσιόντων να αποδείξουν οιονδήποτε όφελος που κατ' ισχυρισμόν απεκόμισε αδικαιολόγητα η πλευρά των Εφεσίβλητων δεν μπορούσε να αποδοθεί οιονδήποτε ποσό σύμφωνα με τις αρχές του αδικαιολόγητου πλουτισμού.

Έχοντας υπόψιν τα πιο πάνω, κρίνουμε ότι το πρωτόδικο Δικαστήριο κινήθηκε εντός των ορθών παραμέτρων που ορίζει η νομολογία και δεν παρέχεται δυνατότητα επέμβασης μας. Ως αποτέλεσμα, και ο λόγος αυτός απορρίπτεται.

Δείτε εδώ την απόφαση στο Cylaw [ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΦΕΣΗ ΑΡ. 80/2013](#)

[XXXXX ΙΩΑΝΝΙΔΗ ν. ΙΕΡΑΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΚΥΠΡΟΥ , ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΦΕΣΗ ΑΡ. 80/2013 , 13 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 2020](#)

1.1.2 Υπόθεση

ΠΟΥΓΓΙΟΥΡΟΥ, Δ: Με την Αγωγή υπ. Αρ. 7988/2004 του Επαρχιακού Δικαστηρίου Λευκωσίας οι Ενάγοντες αξίωναν γενικές και ειδικές αποζημιώσεις συνεπεία παράνομου και αντισυμβατικού τερματισμού της συμφωνίας ασφαλιστικού αντιπροσώπου που καταρτίστηκε στις 4/7/1997 μεταξύ της ενάγουσας 1, εταιρείας που έχει τεθεί υπό εκκαθάριση, και της εφεσίβλητης 1, ασφαλιστικής εταιρείας. Περαιτέρω αξίωνοντο αποζημιώσεις για απώλεια καριέρας και σταδιοδρομίας των εναγόντων 2 και 3, διοικητικών συμβούλων της ενάγουσας 1, για διαφυγόντα κέρδη και απώλειες συνεπεία παράβασης συμφωνιών ασφαλιστικού αντιπροσώπου καθώς και αποζημιώσεις λόγω δόλου και απάτης μαζί με παραδειγματικές αποζημιώσεις. Σ' όσον αφορά τον εναγόμενο 2/εφεσίβλητο 2, ανώτερο υπάλληλο της εναγομένης 1, το αγωγήμο δικαίωμα εναντίον του συνίστατο στο ότι ήταν ο υπαίτιος πρόκλησης της παραβίασης της συμφωνίας ημερ. 4/7/1997 από πλευράς εναγόμενης 1/εφεσίβλητης 1.

Οι εναγόμενοι/εφεσίβλητοι με την Υπεράσπιση τους αρνούνται παντελώς τους ισχυρισμούς των εναγόντων προβάλλοντας τη θέση ότι οι τελευταίοι επανειλημμένα παρέλειπαν να εκπληρώσουν τις συμβατικές τους υποχρεώσεις, γεγονός που οδήγησε στον καταρτισμό του τεκμηρίου 18, δυνάμει του οποίου διευθετούντο όλες οι μέχρι τότε διαφορές μεταξύ των διαδίκων. Με την Υπεράσπιση τους πρόβαλλαν επίσης και δύο προδικαστικές ενστάσεις όπου η μεν πρώτη αναφέρετο στη μη

στοιχειοθέτηση αγώγιμου δικαιώματος εναντίον του εναγομένου 2/εφεσίβλητου 2, η δε δεύτερη στο ότι οι ενάγοντες εμποδίζοντο στην προώθηση της Αγωγής ενόψει προηγηθείσας πλήρους διευθέτησης των μεταξύ των διαδίκων διαφορών με τον καταρτισμό του Τεκμηρίου 18.

Το πρωτόδικο Δικαστήριο ενόψει της φύσης των προδικαστικών ενστάσεων και θεωρώντας ότι εδράζοντο επί νομικών σημείων χωρίς να παρίστατο ανάγκη αξιολόγησης της μαρτυρίας εφόσον ήταν παραδεκτά τα βασικά γεγονότα επί των οποίων στηρίζοντο, προχώρησε στην εξέταση των προδικαστικών ενστάσεων κατά προτεραιότητα.

Το Δικαστήριο κατά την εξέταση του θέματος της εγκυρότητας του τεκμηρίου 18 προέβη κατ' αρχάς σε ανασκόπηση της νομικής πτυχής ως προς τις συνέπειες υπογραφής ενός εγγράφου κάτω από συνθήκες εξαναγκασμού ή ψυχικής πίεσης, παραθέτοντας σχετικά παραδείγματα που συνιστούσαν τέτοια συμπεριφορά. Με αναφορά σε νομολογία (βλ. **Κούτας ν. Δήμου Λευκωσίας (1989) 1 Α.Α.Δ. (Ε) 516, Χαραλάμπους ν. Αριστοτέλους (2001) 1 Α.Α.Δ. 750** και **Συνεργατική Πιστωτική Εταιρεία Αγίας Φυλάξεως ν. Ουρανίας Πούλλα κ.ά. (2004) 1 (Β) Α.Α.Δ. 96**) τόνισε ότι η ψυχική πίεση, όπως ορίζεται από το άρθρο 16(1) του ΚΕΦ. 149, δεν εξαντλείται στις περιπτώσεις εξαναγκασμού αλλά επεκτείνεται σ' όλες τις περιπτώσεις στις οποίες γίνεται κατάχρηση της εμπιστοσύνης που δόθηκε. Διαπίστωσε δε σ' όσον αφορά την περίπτωση των εναγόντων, ότι δεν αποδείχθηκε σχέση εξάρτησης με τους εναγόμενους/εφεσίβλητους, τέτοια, που να δημιουργεί ζήτημα άδικης επιρροής ή αφόρητης πίεσης σε βάρος των εναγόντων ως αποτέλεσμα των εναντίον τους δικαστικών διαδικασιών.

Το άρθρο 14 του περί Συμβάσεων Νόμου ΚΕΦ. 149 καθορίζει ότι η συναίνεση θεωρείται ελεύθερης βούλησης όταν, μεταξύ άλλων, δεν είναι προϊόν εξαναγκασμού, όπως αυτός ορίζεται στο άρθρο 15 του ιδίου Νόμου ή ψυχικής πίεσης σύμφωνα με το άρθρο 16.

Το άρθρο 15 του ΚΕΦ. 149 καθορίζει ότι:

«15.-(1) "Εξαναγκασμός" είναι η διάπραξη ή η απειλή διάπραξης πράξης απαγορευμένης από τον Ποινικό Κώδικα ή από τροποποίηση του, ή η παράνομη κατακράτηση, ή η απειλή κατακράτησης, περιουσιακού στοιχείου, προς βλάβη οποιουδήποτε προσώπου, η οποία γίνεται με πρόθεση να αναγκαστεί άλλος να συνάψει συμφωνία.

(2) Είναι αδιάφορο κατά πόσο ο Ποινικός Κώδικας ή οποιαδήποτε τροποποίηση του, είναι σε ισχύ ή όχι στον τόπο όπου ασκείται ο εξαναγκασμός.»

Το κατά πόσο μια σύμβαση θεωρείται ότι συνήφθηκε συνεπεία ψυχικής πίεσης προνοείται από το άρθρο 16 του πιο πάνω Νόμου που προβλέπει τα εξής:

«16.-(1) Η σύμβαση θεωρείται ότι συνάφθηκε συνεπεία "ψυχικής πίεσης" όταν οι σχέσεις που υπάρχουν μεταξύ των μερών είναι τέτοιες ώστε το ένα από αυτά να είναι σε θέση να κυριαρχεί επί της θέλησης του άλλου και να επωφελείται από τη θέση αυτή για να εξασφαλίσει αθέμιτο όφελος έναντι του άλλου.

(2) Ειδικότερα και χωρίς επηρεασμό της πιο πάνω αρχής, θεωρείται ότι είναι σε θέση να κυριαρχεί επί της θέλησης άλλου, κάθε πρόσωπο το οποίο-

(α) έχει πραγματική ή προφανή εξουσία επί του άλλου ή βρίσκεται σε σχέση εμπιστοσύνης έναντι του άλλου· ή

(β) καταρτίζει σύμβαση με πρόσωπο, του οποίου η πνευματική ικανότητα είναι προσωρινά ή μόνιμα επηρεασμένη λόγω ηλικίας, ασθένειας ή πνευματικής ή σωματικής κατάπτωσης.

(3) Όταν πρόσωπο το οποίο είναι σε θέση να κυριαρχεί επί της θέλησης άλλου, συμβάλλεται μαζί με αυτόν, και η συναλλαγή φαίνεται από μόνη της ή από τα αποδεικτικά στοιχεία που προσάχθηκαν, ότι είναι υπέρμετρα επαχθής, το βάρος απόδειξης ότι η σύμβαση δεν συνάφθηκε

συνεπεία ψυχικής πίεσης φέρει το πρόσωπο που είναι σε θέση να κυριαρχεί επί της θέλησης του άλλου.»

Στην πρόσφατη υπόθεση **Χλόη Ανδρέα Πατάτσου ν. Αχμέτ Χίλμη κ.ά., ECLI:CY:AD:2017:A201, Πολ. Εφ. 300/2011, ημερ. 31/5/2017**, στην οποίαν αντικείμενο εξέτασης ήταν επίσης το άρθρο 16 του ΚΕΦ. 149, αναφέρθηκαν τα εξής για το θέμα της ψυχικής πίεσης:

«Οι πρόνοιες της πιο πάνω νομοθετικής διάταξης υπήρξαν αντικείμενο εξέτασης σε αριθμό αποφάσεων του Ανωτάτου Δικαστηρίου (βλ., μεταξύ άλλων, **Χ"Αντώνη ν. Μιχαήλ κ.ά., ECLI:CY:AD:2014:A280, Πολιτική Έφεση 323/2009, ημερομηνίας 16.4.2014 και Σεργίδη ν. Χατζηπαύλου, ECLI:CY:AD:2016:A240, Πολιτική Έφεση 317/2010, ημερομηνίας 16.5.2016**). Στην υπόθεση **Κεφάλας**, πιο πάνω, έγινε εκτενής ανάλυση του εγχειρόμενου ζητήματος. Παραπέμπουμε σχετικά στις σελίδες 1237-9:

«Στο **Chitty on Contracts, General Principles**, 27η έκδ., παρ. 7-024 δίδεται ο εξής ορισμός της ψυχικής πίεσης:

"Equitable doctrine of undue influence. The equitable doctrine of undue influence is a comprehensive phrase covering cases of undue influence in particular relations and also cases of coercion, domination or pressure outside those special relations.

.....

At common law, the presence of duress was traditionally justified on the ground that the duress prevented the party constrained from forming a full and independent resolution to contract. In equity however, the application of the doctrine of undue influence was intended rather to ensure that no person should be allowed to retain the benefit of his own fraud or wrongful act."

Στην **Allcard v. Skinner** [1887] 36 Ch.D. 145, η θέση του δίκαιου της επιείκειας αναδύεται σύντομα και περιεκτικά μέσα από τις πιο κάτω γραμμές:

"This is not a limitation placed on the action of the donor; it is a fetter placed upon the conscience of the recipient of the gift, and one which arises out of public policy and fair play."

Εκ των ανωτέρω, καθίσταται πρόδηλο ότι η ψυχική πίεση, ως δόγμα του δικαίου της επιείκειας, δεν περιορίζεται στις περιπτώσεις εξαναγκασμού αλλά επεκτείνεται σε όλες τις περιπτώσεις στις οποίες γίνεται κατάχρηση της εμπιστοσύνης που αποκτάται ή όπου έχει προδοθεί η εμπιστοσύνη που δόθηκε.

Η έννοια της ψυχικής πίεσης δεν έχει προσδιοριστεί με ακρίβεια από τη νομολογία και συνεπώς δεν υπάρχουν στεγανά. Τα αγγλικά δικαστήρια έχουν περιγράψει την ψυχική πίεση ως *some unfair and improper conduct, some coercion from outside, some overreaching, some form of cheating and generally, though not always, some personal advantage obtained by the guilty party*". Βλ. **Allcard v. Skinner** (ανωτέρω).

Στην **Allcard v. Skinner** (ανωτέρω) ο Cotton L.J.

προσέγγισε το θέμα με τον εξής τρόπο:

"First, where the court has been satisfied that the gift was the result of influence expressly used by the donee for the purpose; second, where the relations between the donor and donee have at or shortly before the execution of the gift been such as to raise a presumption that the donee had influence over the donor. In such a case the Court sets aside the voluntary gift, unless it is proved that in fact the gift was the spontaneous act of the donor acting under circumstances which enabled him to exercise an independent will and which justifies the Court in holding that the gift was the result of a free exercise of the donor's will. The first class of cases may be considered as depending on the principle that no one shall be allowed to retain any benefit arising from his own fraud or